

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศ การที่ประเทศชาติจะพัฒนาไปด้วยดีทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม นั้น จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนากำลังคน ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและทักษะเหมาะสมที่จะพัฒนาการดำรงชีวิตของตนเอง และให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ดังที่ ประเวศ วะสี (อ้างใน สุลัด วัจนินท์, 2532) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของสรรพสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นจริง เช่น เรื่องมนุษย์ สังคม สิ่งแวดล้อม อย่างเชื่อมโยงและอย่างเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง
2. เพื่อให้ประกอบการทำงานได้ รวมทั้งการบริหารจัดการและสามารถสร้างสถาบันทางสังคม ถูกต้อง
3. เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
4. เพื่อพัฒนาจิตใจให้เป็นสุขด้วยการทำจิตใจให้ถูกต้อง

การที่จะจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายนี้ได้ นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะหลักสูตร เพราะหลักสูตรจะเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา หลักสูตรที่ดีจะต้องเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ดังนั้นหลักสูตรจึงต้องปรับปรุง พัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ ดังเช่น ออเดรย์ และนิโคล (อ้างใน วิชัย ราชวรศิริ, 2522) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า "เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการค้นพบความรู้ใหม่อยู่เสมอ ในขณะที่เด็กรู้ความรู้อะไร ๆ บางอย่างก็ได้รับการพิสูจน์ว่าผิดหรือไม่เหมาะสม จึงเป็นการยากที่นักวิชาการ แต่ละสาขาจะรอบรู้ทุกอย่าง เมื่อมีความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากและรวดเร็วเช่นนี้ ก็ย่อมจะต้องมีการคัดเลือกความรู้ที่จะให้เด็กเรียนในโรงเรียน ความรู้ใหม่จึงมีบทบาทเข้ามาแทนความรู้เก่า เพื่อให้เด็กเรียนได้เตรียมตัว

รับความเปลี่ยนแปลงใหม่ของสังคม จากความจำเป็นดังกล่าวทำให้ต้องมีการศึกษาถึงจุดบกพร่องของหลักสูตร เพื่อจะนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรฉบับต่อ ๆ ไป

เมื่อพิจารณาถึงหลักสูตรประถมศึกษา จะเห็นว่าหลักสูตรนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาระดับประถมศึกษา ถือเป็นการศึกษาภาคบังคับ ประชากรจะมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขหรือไม่ เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเป็นเช่นนี้ หลักสูตรประถมศึกษาจึงต้องพัฒนาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งจัดเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้ดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม เศรษฐกิจได้อย่างมีความสุข จากการศึกษาวิจัย สังเคราะห์กระบวนการหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2532) ได้พบข้อที่น่าสังเกตในเรื่องของการใช้หลักสูตร คือ นักเรียนยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและอาชีพ ครูยังใช้เทคนิคการวัดผลไม่ตรงกับลักษณะจุดประสงค์การเรียนรู้ และยังไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดหมายของหลักสูตรได้ พร้อมทั้งนั้นผู้บริหารโรงเรียนยังไม่สามารถจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรภายในโรงเรียนได้อย่างครบถ้วน รวมทั้งไม่สามารถจัดสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการเรียนการสอนได้ครบถ้วนและเพียงพอ อีกทั้งผู้ปกครองยังไม่ยอมรับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และยังไม่มีการประสานงานในเรื่องการเรียนการสอนระหว่างบ้านกับโรงเรียน

จากปัญหาที่พบดังกล่าวข้างต้น กรมวิชาการจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ด้วยความมุ่งหวังที่จะให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู อาจารย์ ได้จัดทำและ พัฒนาหลักสูตรตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนได้สอดคล้อง เกื้อกูลต่อชีวิตจริง และพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคมของแต่ละท้องถิ่น โดยประกาศใช้ในปีการศึกษา 2534 ซึ่งเป็นปีแรกที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ด้วยการเริ่มใช้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อน และจะประกาศใช้ในส่วนอื่น ๆ ในปีการศึกษาต่อ ๆ ไป แต่หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 นี้ ทางกรมวิชาการได้ทดลองใช้ครบทุกชั้นเรียนในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 323 โรงเรียน ทั้ง 73 จังหวัด กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้ใช้หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 และในปีการศึกษา 2534 เป็นปีที่ 2 ของการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรดังกล่าว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะหน่วยงานที่จัดการประถมศึกษาส่วนใหญ่ คือ สำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (สพจ.) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ (สพอ./ก.) และโรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัด ได้พยายามที่จะดำเนินการในการนำหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ไปใช้ให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานแต่ละระดับ

นอกจากดำเนินการนำหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ไปใช้ ตามข้อกำหนดของหลักสูตรไปแล้วนั้น ยังมีการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นการศึกษาและปรับหลักสูตรแม่บทให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะนำหลักสูตรแม่บทไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลตามหลักการและจุดหมายของหลักสูตรอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 มีลักษณะกว้างและไม่อาจประมวลรายละเอียด สาระความรู้ตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่งได้ทั้งหมด จึงได้เปิดโอกาสให้โรงเรียน อำเภอ จังหวัด และกรมเจ้าสังกัด ปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมเนื้อหา รายละเอียด กระบวนการเรียนการสอน เอกสารความรู้ หนังสือประสบการณ์ให้เหมาะกับสภาพท้องถิ่นและกาลสมัย เพื่อเลือกประโยชน์ให้ผู้เรียนมีความรู้ ประสบการณ์ที่จะนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนส่งเสริมความถนัด ความสามารถพิเศษและความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและท้องถิ่น เมื่อกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2534 ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นสำหรับจังหวัด ไว้ด้วยการให้ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแม่บทในเรื่องของ จุดหมาย จุดประสงค์การเรียนรู้ทุกกลุ่มประสบการณ์ เนื้อหาและพฤติกรรมที่ควรปลูกฝัง ทักษะและกระบวนการเรียนการสอน เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นด้วยการขยายและปรับเนื้อหาบางเรื่องให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นตามขั้นตอนต่อไปนี้ คือ การจัดระบบข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดความจำเป็นท้องถิ่น การกำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดคำอธิบายเนื้อหาหรือกิจกรรมพร้อมทั้งจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผล การจัดทำแผนการสอน คู่มือและสื่อการสอน และการปรับปรุงและพัฒนา

จากแนวทางการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว เป็นการปรับหลักสูตรกลางให้เข้ากับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และในการดำเนินการนั้นจะต้องดำเนินการในทุกๆระดับที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ตั้งแต่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประม

ศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียน และในการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละระดับลงมาจนถึงโรงเรียน จะเป็นการขยายและการปรับหลักสูตรก่อนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริง คือ สอนในชั้นเรียน การดำเนินการในลักษณะนี้จะช่วยให้หลักสูตรตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียนซึ่งเป็นสถานการณ์จริง มีความคล่องตัวและประสบความสำเร็จได้มาก พร้อมทั้งยังทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนในสถานการณ์จริง มีความคล่องตัวและประสบความสำเร็จได้มากที่สุดอีกด้วย (สัจด์ อุทรานันท์, 2532)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรอยู่ 3 ลักษณะ คือ การบริหารการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับโรงเรียนประถมศึกษามากที่สุด มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะกับท้องถิ่นร่วมกับโรงเรียนในสังกัด และการนิเทศการเรียนการสอนเพื่อให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเป็นหน่วยงานในระดับท้องถิ่น มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการใช้หลักสูตร และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานในส่วนกลาง มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการใช้หลักสูตร ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบถึงข้อเท็จจริงในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะกับท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และปัญหาในการปฏิบัติงานซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญในการที่จะนำไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ขอบเขตในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้แก่

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หน่วยงานในระดับกรม ผู้ให้ข้อมูลคือ ศึกษาพิเศษผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาประจำเขตการศึกษา 12 เขตการศึกษา และศึกษาพิเศษผู้รับผิดชอบกลุ่มประสบการณ์ทุกกลุ่มประสบการณ์

1.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 73 จังหวัด ผู้ให้ข้อมูลคือ ศึกษาพิเศษจังหวัดผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา

1.3 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 758 อำเภอ ผู้ให้ข้อมูลคือ ศึกษาพิเศษอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา

1.4 โรงเรียนประถมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 31,349 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอนชั้น ป.1

2. ในการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้คือ

2.1 การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2.2 การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.2.1 การจัดระบบข้อมูลพื้นฐาน

2.2.2 การกำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น

2.2.3 การกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์การเรียน

2.2.4 การจัดทำคำอธิบายรายวิชาหรือเนื้อหา หรือกิจกรรมพร้อมทั้งคู่มือ

การวัดและประเมินผล

2.2.5 การจัดทำแผนการสอน คู่มือ และสื่อ

2.2.6 การปรับปรุงและพัฒนา

2.3 การบริหารการใช้หลักสูตร ตามบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานในระดับกรม มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารการใช้หลักสูตรดังนี้คือ การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร การเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตร การให้ความช่วยเหลือหน่วยงานในระดับท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และการจัดทำแผนการสอน รวมทั้งการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นหน่วยงานในระดับท้องถิ่น มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารการใช้หลักสูตรดังนี้คือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตร การพัฒนาวัสดุหลักสูตรเพื่อใช้ในการเรียนการสอน การให้ความช่วยเหลือโรงเรียนในสังกัดในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เป็นหน่วยงานในระดับท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดโรงเรียนประถมศึกษามากที่สุด มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารการใช้หลักสูตรดังนี้คือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตร การพัฒนาวัสดุหลักสูตรเพื่อใช้ในการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ร่วมกับโรงเรียนในสังกัด พร้อมทั้งนิเทศการเรียนการสอน

โรงเรียนประถมศึกษา เป็นหน่วยงานปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารการใช้หลักสูตรดังนี้คือ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดหาวัสดุหลักสูตร การเตรียมบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น การทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมทั้งการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู

2.4 ปัญหาในการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่นของหน่วยงานในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลที่หน่วยงานทุกระดับสามารถนำไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินงาน เพื่อจัดทำรายละเอียด และวัสดุหลักสูตรตามข้อกำหนดของหลักสูตรแม่บทให้เข้ากับสภาพของเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น

ท้องถิ่น หมายถึง แหล่งชุมชนที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียน ในที่นี้หมายถึงหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด

ความต้องการของท้องถิ่น หมายถึง ความประสงค์หรือความมุ่งหวังของชุมชนในเขต บริการของโรงเรียน ในที่นี้หมายถึง หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด

การดำเนินงาน หมายถึง วัฏปฏิบัติงานที่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ จัดทำตามบทบาทและหน้าที่ตามขั้นตอนของการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา ที่ทำหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา หรือที่เรียกชื่อย่อว่า สปช. ซึ่งมีหน่วยงานในสายการบริหาร ได้แก่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือที่เรียกชื่อย่อว่า สปจ. (หน่วยงานในระดับจังหวัด) สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ หรือที่เรียก ชื่อย่อว่า สปอ./สปอก. (หน่วยงานในระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอ) และโรงเรียนประถมศึกษา (หน่วยงานในระดับท้องถิ่น)

ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หมายถึง ข้าราชการครู ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานศึกษานิเทศก์ที่ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มงาน และหัวหน้าเขตปฏิบัติการนิเทศการ

ศึกษาในแต่ละเขตการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ หมายถึง ศึกษาในเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากหัวหน้าหน่วยศึกษาในเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ คือ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างเสริมลักษณะนิสัย และการงานและพื้นฐานอาชีพ

หัวหน้าเขตปฏิบัติการนิเทศการศึกษา หมายถึง ศึกษาในเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้รับการแต่งตั้งจากหัวหน้าหน่วยศึกษาในเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเขตการศึกษาทั้ง 12 เขตการศึกษา รับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของจังหวัดภายในเขตศึกษานั้น ๆ

ศึกษาในเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานศึกษาในเทศก์ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตรของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ศึกษาในเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติในงานหน่วยศึกษาในเทศก์ ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตรของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

ครูวิชาการ หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา และมีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานวิชาการของโรงเรียน

ครูสอนชั้น ป.1 หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา และมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้ให้ข้อมูลคือ ศึกษาในเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้เป็นหัวหน้าเขตปฏิบัติการนิเทศการศึกษาทุกเขตการศึกษา จำนวน 12 คน และศึกษาในเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

ศึกษาแห่งชาติ ผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ จำนวน 5 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 17 คน

1.1.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้ให้ข้อมูลคือ ศึกษาในเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา จำนวน 73 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.2.1 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 758
อำเภอ สุ่มกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Yamane กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อมั่น
95% และมีความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (อุทุมพร จามรมาน, 2532) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 286
อำเภอ ผู้ให้ข้อมูล คือ ศึกษาในเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา
อำเภอ/กิ่งอำเภอละ 1 คน จำนวนทั้งสิ้น 286 คน

1.2.2 โรงเรียนประถมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 31,349 โรงเรียน สุ่ม
กลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Yamane กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเชื่อมั่น 95% และ
มีความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (อุทุมพร จามรมาน, 2532) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 โรงเรียน
ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย

1.2.2.1 ผู้บริหารโรงเรียน ๆ ละ 1 คน จำนวน 400 คน

1.2.2.1 ครูวิชาการโรงเรียน ๆ ละ 1 คน จำนวน 400 คน

1.2.2.3 ครูผู้สอนชั้น ป.1 โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(check list) แบบปลายเปิด (open ended) จัดทำเป็น 7 ฉบับ สำหรับผู้ให้ข้อมูลดังนี้ คือ
ฉบับที่ 1 สำหรับศึกษาในเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์

ฉบับที่ 2 สำหรับศึกษาในเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
หัวหน้าเขตปฏิบัติการนเทศการศึกษา 12 เขตการศึกษา

ฉบับที่ 3 สำหรับศึกษาในเทศก์จังหวัด ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตรระดับประถม-
ศึกษา

ฉบับที่ 4 สำหรับศึกษาในเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
ผู้รับผิดชอบงานพัฒนาหลักสูตรระดับประถมศึกษา

ฉบับที่ 5 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ฉบับที่ 6 สำหรับครูวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา

ฉบับที่ 7 สำหรับครูผู้สอนชั้น ป.1

ในรูปแบบสอบถามแต่ละฉบับจัดทำเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรให้

สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและปัญหาในการปฏิบัติงาน

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร แล้วสร้างเครื่องมือในการวิจัยขึ้น จำนวน 7 ฉบับ

3.2 นำเครื่องมือวิจัยทั้ง 7 ฉบับ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

3.3 นำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4 นำเครื่องมือที่ได้รับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นเครื่องมือวิจัยฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง และใช้บริการทางไปรษณีย์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในการพัฒนาหลักสูตรของหน่วยงานแต่ละระดับ โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานในการพัฒนาหลักสูตร โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ

การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลงานวิจัย โดยแบ่งเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ หมายถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับ

บทที่ 2 กล่าวถึงทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำเสนอในรูปแบบของคำบรรยาย ประกอบตาราง

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

รายการอ้างอิง แสดงรายการหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการวิจัย ภาคผนวก ประกอบด้วยแบบสอบถามและอื่น ๆ